

ORTAÖĞRETİM TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI DERSİNİN 21. YÜZYIL BECERİLERİ AÇISINDAN İNCELENMESİ*

ARAŞTIRMA MAKALESİ

Betül SARITAŞ¹, Adile YILMAZ²

* Bu çalışma, "Ortaöğretim Türk Dili ve Edebiyatı Dersinin 21. Yüzyıl Becerileri Açısından İncelenmesi" adlı yüksek lisans tezinin verilerinden hareketle üretilmiştir.

1 Yüksek lisans öğrencisi, Akdeniz Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Merkez/ ANTALYA, betul-doganay@hotmail.com, ORCID: 0000-0001-9068-6330.

2 Dr. Öğr. Üyesi, Akdeniz Üniversitesi Eğitim Fakültesi Türk Dili ve Edebiyatı Eğitimi ABD Merkez/ Antalya, ayilmaz@akdeniz.edu.tr, ORCID: 0000-0001-9068-6330.

Geliş Tarihi: 01.02.2021 Kabul Tarihi: 25.11.2021 DOI: 10.37669/milliegitim.872480

Öz: Bu çalışmanın amacı yenilenen Ortaöğretim Türk Dili ve Edebiyatı Dersi Program kazanımlarının uygulanabilirliğinin 21. yüzyıl becerileri açısından incelenmesidir. Bu amaç doğrultusunda 9. Sınıf Ortaöğretim Türk Dili ve Edebiyatı ders kitabındaki metinler ve etkinliklerle, öğretmen ve öğrenci görüşleri incelenmiştir. Araştırma bu amaca uygun olarak nitel çalışma yöntemlerinden durum incelemesi ile desenlenmiştir. 9. Sınıf Türk Dili ve Edebiyatı ders kitabında bilgi okuryazarlığıyla ilgili çok sayıda metin yer alırken medya okuryazarlığı ile girişimcilik ve öz yönetim becerileriyle ilgili hiç metne rastlanmamıştır. Ders kitabında yer alan etkinliklerde bilgi okuryazarlığı ile ilgili çok sayıda etkinliğe yer verilirken medya okuryazarlığı, üretkenlik ve hesap verebilirlik, iletişim ve iş birliği, girişimcilik ve öz yönetim, liderlik ve sorumluluk becerilerine yönelik hiçbir etkinliğe rastlanmamıştır. Öğretmenlerin program hakkında yeterli bilgi sahibi olmadıkları ve bunu öğretim sürecine tam olarak yansıtamadıkları sonucuna ulaşılmıştır. Öğrencilerin yaratıcılık ve yenilenme, eleştirel düşünme ve problem çözme, üretkenlik ve hesap verebilirlik, liderlik ve sorumluluk, sosyal ve kültürlerarası beceriler, bilgi ve iletişim teknolojileri okuryazarlığı becerileriyle ilgili bilgi sahibi olmadığı, bunun için Türk dili ve edebiyatı dersi ile bu beceriler arasında ilgi kurmadığı belirlenmiştir.

Anahtar Kelimeler: 21. yüzyıl becerileri, öğrenme ve yenilenme becerileri, bilgi medya ve teknoloji becerileri, yaşam ve kariyer becerileri

AN ANALYSIS OF SECONDARY EDUCATION TURKISH LANGUAGE AND LITERATURE COURSE WITH REGARDS TO THE 21ST CENTURY SKILLS

Abstract:

The aim of this study is to analyze the renewed curricular acquisitions of Secondary Education Turkish Language and Literature lesson and applicability of these acquisitions with regards to the 21st century skills. In line with the purpose of the study, the texts and activities available in the 9th grade course-book of Secondary Education Turkish Language and Literature lesson as well as teacher and student opinions were examined. The study was designed with the case study method among the qualitative research methods. While there were various acquisitions related to information literacy and critical thinking skill in 9th grade Turkish Language and Literature Curriculum, there were no acquisitions related to creativity and renewal, social and intercultural skills, media literacy, leadership and responsibility skills. While the course-books had several activities related to information literacy, they had no texts related to media literacy, productivity and accountability, communication and collaboration, entrepreneurship and self-orientation, leadership and responsibility skills. It was concluded that teachers did not have sufficient knowledge about the curriculum, and they were unable to reflect their knowledge fully in the education process. The students had insufficient knowledge about creativity and renewal, critical thinking and problem solving, productivity and accountability, leadership and responsibility, social and intercultural skills, information and communication technologies literacies; and they were unable to establish a correlation between these skills and Turkish Language and Literature lesson.

Keywords: 21st century skills, learning and renewal skills, information media and technology skills, life and career skills

Giriş

Toplumda, bilgide ve teknolojide ortaya çıkan hızlı değişimler birçok alanda etkisini göstermiş, özellikle eğitim sistemlerinde bireylerden beklenen nitelikler değişmiştir (Kotluk ve Kocakaya, 2015). Böylece 21. yüzyılda yaşamın her alanında değişim sürecine girilmiş bu sürece uyum sağlamanın gereği olarak da önemli değişim ve gelişim alanlarından biri olan eğitim sistemlerini güncellemek olduğu anlaşılmıştır (Topçu ve Çiftçi, 2019). Değişen ve gelişen dünya şartlarının etkisi teknolojik altyapıdan öğretmen ve öğrenci becerilerine kadar birçok alanda eğitim ve öğretim ortamlarında deği-

şimlere yol açmış ve açmaktadır (Göksün, 2016). Geleneksel eğitim sistemlerinde öğrencilerdeki bireysel farklılıklar dikkate alınmadan tek tip eğitim planı uygulanmakta, eğitim süreci öğretmen tarafından yürütülmekteydi. Günümüz eğitim anlayışında ise öğrenen merkezli eğitim anlayışına geçilmiş ve sadece bilgiye sahip olan değil bilgiyi yapılandırarak uygun bir şekilde kullanabilen bireyler yetiştirilmesi amaçlanmaktadır (Özçelik ve Eke, 2019). 21. Yüzyılın ihtiyaçları doğrultusunda istenilen insan profili de değişmiş ve bu doğrultuda da bilgi kaynakları, eğitim ortamları, öğrenci ve öğretmen rolleri üzerinde değişiklikler meydana gelmiştir (Özçelik ve Eke, 2019). Bu hızlı değişimlerden sonra öğrenilen bilgilerin yaratıcılık, yenilikçilik, girişimcilik, liderlik gibi beceriler kazandırması ve yeni 21. yüzyılın ihtiyaçlarını karşılayabilecek düzeyde olması önem kazanmıştır (Kotluk ve Kocakaya, 2015).

Dünyada ve eğitimde görülen değişiklikler, yeni anlayışlar eğitim programlarının değiştirilmesini ve yenilenmesini gerektirmiştir (Karacaoğlu ve Acar, 2010). “Eğitim sistemlerinin temelini eğitim programlarının oluşturduğu düşünüldüğünde; uygulanan programların aksaklık ve eksikliklerinin giderilmesi, programların toplumsal ve bilimsel değişimlere göre yeniden düzenlenmesi ve bununla beraber eğitimde niteliğin artması beklenir” (Erden, 1993). Yenilenen her edebiyat programı öncekinden gelişmiş olmalıdır (Cemiloğlu, 2018). 2016 - 2017 yılında mevcut müfredatlar öğrenme ve öğretme yaklaşımlarındaki yenilikler ile çağın getirdiği yeniliklere uyum sağlayabilmesi amacıyla bireyin ve toplumun gereksinimlerini karşılayacak şekilde yenilenmiştir (TTKB, 2017). 2017 öğretim programı üst düzey becerilere sahip, öğrendikleri bilgileri günlük hayata ve farklı disiplin alanlarına uygulayabilen, öğrenmeye hevesli, çağın getirdiği teknolojiye uyum sağlayabilen, kültürel değerlerine ve evrensel değerlere duyarlı, sorumluluk sahibi bireyler yetiştirmeyi hedeflemiştir (MEB, 2017). Bu program 2005 programında olduğu gibi tek bir eğitim ve öğretim yaklaşımını benimsemeyi reddeder (Cemiloğlu, 2018). Aksine öğrencilerin bireysel farklılıkları dikkate alınarak farklı öğretim yaklaşımları, farklı yöntem ve tekniklerden yararlanılması gerektiğini vurgular (MEB, 2017). 2017 Türk Dili ve Edebiyatı Öğretim Programında öğrenme süreçlerinin bilgi ve iletişim teknolojileriyle desteklenmesi gerektiği, sınıf içi uygulamalarda bilgisayar, televizyon, etkileşimli tahta, EBA gibi teknolojik uygulamaların etkin olarak kullanılması gerektiği belirtilir (MEB, 2017). 2017 programının 2005 programından farklı olarak hem dünya edebiyatlarından hem de Türk dünyası edebiyatlarından metinler okutulmasını zorunlu hâle getirmesi farklı kültürleri tanıma açısından önemli bir yeniliktir (Cemiloğlu, 2018). 2017 öğretim programı önceki programlardan farklı birçok açıdan yenilikler getirmiştir, bu yeniliklerden birisi de 21. yüzyıl becerileridir.

2017 öğretim programında yeterlilik ve becerilere çok önem verilmiştir. “Öğretim programlarıyla öğrencilere kazandırılması hedeflenen yeterlilik ve beceriler ile bunlara ilişkin tanımlamalar, Avrupa Parlamentosu ve Konseyi tarafından 2008 tarihinde kabul edilen Avrupa Yeterlilikler Çerçevesi; Millî Eğitim Bakanlığınca öğrenci, öğ-

retmen, okul, ilçe ve il gelişim seviyelerinin ülke genelinde yıllık olarak izlenmesi, değerlendirilmesi amacıyla hazırlanan “Millî Eğitim Kalite Çerçevesi”; Millî Eğitim Bakanlığı ve Yükseköğretim Kurulu başta olmak üzere kamu kurum ve kuruluşları iş birliği içerisinde ulusal ve uluslararası konu uzmanlarının katkılarıyla hazırlanan, 02/01/2016 tarih ve 29581 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanarak yürürlüğe giren “Türkiye Yeterlilikler Çerçevesi” dikkate alınarak belirlenmiştir. Yeterlilik ve beceriler ile bunlara ilişkin tanımlamaların belirlenmesinde ayrıca 21. yüzyıl becerileri olarak anılan yeterlilik ve beceriler ile bunlara ilişkin açıklamalar dikkate alınmıştır” (MEB, 2017, s. 10). Yeterlilik ve beceriler programda ayrı bir başlık altında yer verilmenin dışında alana özgü beceriler başlığı altında ayrıca sıralanmış ve öğrencilere kazandırılması hedeflenen yeterlilik ve bu yeterlilikle ilgili beceri ve tutumlar tablolaştırılarak açıklanmıştır (MEB, 2017). Programda tablolaştırılarak verilen yetkinlikler; ana dilde iletişim, yabancı dillerde iletişim, matematik yeterliliği, bilim ve teknoloji yeterliliği, dijital yeterlilik, öğrenmeyi öğrenme, sosyal yeterlilikler, inisiyatif alma ve girişimcilik, kültürel farkındalık ve ifade olmak üzere dokuz tanedir (MEB, 2017). Ayrıca programda alana özgü beceriler başlığı altında bilgi okuryazarlığı, eleştirel düşünme, görsel okuryazarlık, iletişim ve iş birliği, medya okuryazarlığı, yaratıcı düşünme becerilerine yer verilmiştir (MEB, 2017). Ortaöğretim Türk Dili ve Edebiyatı Öğretim Programında 21. yüzyıl becerileri olarak belirtilen bu beceriler öğrencilere kazandırılması hedeflenen yeterlilikler arasındadır. Hem 2017 yılında uygulanmaya başlanılan yeni program hem de Millî Eğitim Bakanlığı tarafından yapılan teknolojik yatırımlar 21. yüzyıl becerilerini incelenmesi gereken bir çalışma alanı olarak öne çıkarmaktadır.

Alanyazında yenilenen programla ilgili çeşitli çalışmalar yapılmıştır. Bu çalışmalar şunlardır: değerler eğitimi (Eskimen, 2018), kültürel işlev (Çevirme, 2018), programın uygulanabilirliği (Bozkırlı ve Er, 2018), programa eleştirel yaklaşım (Cemiloğlu, 2018), programa 21. yüzyıl becerilerinin yansımaları (Gelişli ve Doğan, 2020). Çalışmalarda görüldüğü üzere 21. yüzyıl becerileri program boyutunda ele alınmasına rağmen öğretmen ve öğrenci görüşleri ile bütün olarak öğretim sürecini ele alan bir araştırmaya rastlanılmamıştır.

Bu açıdan bu çalışmanın alanyazında var olan eksikliğe katkıda bulunacağı düşünülmektedir.

Bu araştırmanın amacı Ortaöğretim Türk dili ve edebiyatı dersinin 21. yüzyıl becerileri açısından incelenmesidir. Bu çerçevede şu sorular cevaplanmaya çalışılmıştır:

1- 21. yüzyıl becerilerine 9. Sınıf Ortaöğretim Türk Dili ve Edebiyatı ders kitabındaki metinlerde nasıl yer verilmektedir?

2- 21. yüzyıl becerilerine 9. Sınıf Ortaöğretim Türk Dili ve Edebiyatı ders kitabındaki etkinliklerde nasıl yer verilmektedir?

3- Ortaöğretim Türk dili ve edebiyatı dersi öğretim süreciyle 21. yüzyıl becerilerinin ilişkilendirilmesine yönelik öğretmen görüşleri nelerdir?

4- Ortaöğretim Türk dili ve edebiyatı dersi öğretim süreciyle 21. yüzyıl becerilerinin ilişkilendirilmesine yönelik öğrenci görüşleri nelerdir?

Toplumsal ve bireysel olarak ilerleyebilmek için içinde bulunulan yüzyılın yetkinliklerine sahip olmak önemlidir. 21. yüzyılın gelişen teknolojilerine uyum sağlayabilmek, bu çağın gerisinde kalmamak ve teknolojik gelişmeleri yakalayabilmek ancak eleştirel düşünebilen, problem çözebilen, yaratıcı düşünebilen, iletişim ve iş birliğine açık bireylerle mümkün olacağı düşünülmektedir (Hotaman, 2019). 21. yüzyılda eğitim paradigmasında ortaya çıkan reformlar sonucunda bilgiyi analiz edebilen, bilgiyi uygulayabilen, eleştiren, sorgulayan, problem çözebilen bireylerin yetiştirilmesine önem verilmektedir ve bireylere kazandırılmak istenen bu beceriler 21. yüzyıl becerileri olarak adlandırılmaktadır (Göksün, 2016). Bu açılarından çağın getirdiği yeniliklere uyum ve ilerlemenin gerçekleşebilmesi için bireylerden beklenen yetkinlikler çeşitli kuruluşlar tarafından farklı sınıflandırmalarla belirlenmiştir. Bunlardan bazıları şunlardır (Kotluk ve Kocakaya, 2015):

ATCS 21. yüzyıl becerilerini dört ana başlık altında birleştirmiştir. Bunlar şöyledir:

Düşünme Yolları: 1. Yaratıcılık ve Yenilik 2. Eleştirel düşünme, problem çözme, karar verme 3. Liderliği öğrenme,

Üst biliş Çalışma Yolları: 1. İletişim 2. İş birliği (takım çalışması)

Çalışma Araçları: 1. Bilgi okuryazarlığı 2. Bilgi ve iletişim teknolojileri okuryazarlığı

Dünyada Yaşam: 1. Yerel ve küresel vatandaşlık 2. Yaşam ve kariyer 3. Bireysel ve sosyal sorumluluk

OECD 21. yüzyıl becerilerini üç ana başlıkta toplamıştır. Şu şekilde belirtilmiştir:

Heterojen Gruplarla Etkileşim: 1. Başkalarıyla iyi ilişkiler 2. İş birliği ve takımla çalışma 3. Çatışma çözme ve yönetme

Araçların İnteraktif Kullanımı: 1. Dilin, sembollerin ve yazının interaktif kullanımı 2. Bilgi ve bilimin interaktif kullanımı 3. Teknolojinin interaktif kullanımı

Bağımsız Özerk Davranma: 1. 'Büyük resim' içinde davranma 2. Yaşam planları ve kişisel projeler oluşturma ve yönetme 3. Haklarını, savunmak, öne sürmek (Kotluk ve Kocakaya, 2015).

Farklı kurum ve kuruluşlar tarafından belirlenen 21. yüzyıl becerilerinde iletişim, iş birliği, bilgi - medya - teknoloji okuryazarlığı ile sosyal ve kültürel yetenekler ortak beceriler olarak yer almıştır (Kotluk ve Kocakaya, 2015).

Bu çalışmada 21. Yüzyıl Öğrenme İş birliği (2006) tarafından belirlenen 21. yüzyıl becerileri, farklı kurumlar tarafından belirlenen beceri tanımlamalarından daha ayrıntılı ve kapsamlı olduğu için dikkate alınmıştır (Dede, 2010). Bu beceriler üç ana başlık ve her bir ana başlığın altında çeşitli sayılarda alt başlıklar şeklinde sıralanmıştır. Bu

ana başlıklar “öğrenme ve yenilenme becerileri”, “bilgi, medya ve teknolojileri becerileri” ve “yaşam ve kariyer becerileri” biçiminde belirtilmiştir.

Yöntem

Araştırmanın Modeli

Araştırma deseni olarak durum çalışması kullanılmıştır. Durum çalışmasının seçilme sebebi, genelleştirme amacı taşımaması ve araştırılan durumun nasıl anlaşıldığının belirtilmesidir (Yin, 2009). Bu çalışmada ortaöğretim Türk dili ve edebiyatı derslerinin 21. yüzyıl becerileri açısından incelenmesi bir durum olarak ele alınmış ve bu duruma yönelik program kazanımları, ders kitabında yer alan metin ve etkinlikler ile öğretmen ve öğrenci görüşleri en iyi şekilde belirlenmeye çalışılmıştır. Araştırma yorumlayıcı paradigmaya göre gerçekleştirilmiştir. Yorumlayıcı paradigma seçilmesinin sebebi, incelenen dokümanların yorumlanarak çözümlenmesidir (Mayring, 2011). Ayrıca araştırmanın amacını 21. yüzyıl becerileriyle ilişkilendirme, programı anlama ve yorumlama açılarından da yorumlayıcı paradigmaya yaklaştırmaktadır (Glesne, 2013).

Çalışma Grubu

Çalışmada Antalya il merkezindeki okulların üniversiteye giriş sınavında göstermiş oldukları başarılar ölçüt olarak alınmıştır. Bu ölçüt doğrultusunda başarılı, orta düzey ve yüksek başarılı üç okul belirlenmiştir. Araştırmanın çalışma grubunu, Antalya il merkezinde görev yapan Türk dili ve edebiyatı öğretmenleri ve onların 9. sınıf öğrencileri oluşturmaktadır. 6 kadın ve 6 erkek öğretmen ile 36 kız ve 36 erkek öğrenci çalışmanın katılımcıdır. Çalışma ölçüt örneklem yöntemi ile seçilmiştir. Katılımcılar belirlenmeden önce çalışma, Akdeniz Üniversitesi Sosyal ve Beşerî Bilimler Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Kurulunun 23.03.2018 tarihli 26. karar sayısı ile etik olarak onaylanmıştır.

Veri Toplama Araçları

Ortaöğretim Türk Dili ve Edebiyatı 9. Sınıf ders kitabı metinleri ve etkinlikleri ile öğretmen ve öğrenci görüşme formları incelenmiştir. Veri kaynakları sadece 9. sınıf ile sınırlandırılmıştır çünkü program ilk olarak 9. sınıflarda uygulanmaya başlanmıştır. Ayrıca yenilenen programa uygun ders kitabı sadece 9. sınıflarda kullanılmaktadır. Bu açıdan 33 metin, 66 etkinlik incelenmiştir. Araştırmanın bulgular bölümünde, metinler ve etkinliklere gerekli görüldüğü yerlerde doğrudan atıfta bulunulmuştur. Çalışmanın anlaşılır olması açısından metinlere, kitapta geçen isimlerle; etkinliklere ise hangi metnin altında yer alırsa kitaptaki sıralamasına göre numaralandırılarak yer verilmiştir.

Araştırmada veri toplamak amacıyla yarı yapılandırılmış görüşme formu ve yarı yapılandırılmış gözlem formu kullanılmıştır. Yarı yapılandırılmış görüşme formları, araştırmanın katılımcılarının 21. yüzyıl becerilerinin uygulanabilirliğine yönelik uygulama süreciyle ilgili görüşlerini belirlemek amacıyla öğretmen ve öğrenciler için

geliştirilmiştir. Görüşme formları geliştirilirken çalışmanın amacı göz önünde bulundurulmuştur (Merriam, 2013). Çalışmanın amacından hareketle sorular belirlenmiş, bu sorulardan oluşan taslak formlar oluşturulmuştur. Bu formlar, kapsam geçerliğinin denetlenmesi amacıyla (Glesne, 2013) uzman görüşüne sunulmuştur. Ardından formların anlaşılır olup olmadığının belirlenmesi için pilot uygulama yapılmıştır. Anlaşılmayan noktalar yeniden düzenlenip formlara son hâli verilmiştir. Yarı yapılandırılmış gözlem formu, uygulama sürecinde araştırmanın katılımcılarının durumlarının, tepkilerinin ve sorunlarının araştırmacı tarafından gözlemlenmesi amacıyla kullanılmıştır. Gözlem formu için araştırmanın amaçları göz önünde bulundurulularak sorular geliştirilmiştir. Geliştirilen taslak sorular, hedef kitle ve ortama uygunluğu açısından değerlendirilmek üzere (Yıldırım ve Şimşek, 2013) uzman görüşüne sunulmuştur. Uzman görüşleri sonrasında öneriler dikkate alınarak düzeltmeler yapılan formun pilot uygulaması yapılmıştır. Pilot uygulama sonrası formun son hâli verilmiştir.

Araştırmanın güvenilirliği için araştırma süreci ve sonrasındaki analizlerde alan uzmanı 2 kişiden yardım alınmıştır. Bir alan uzmanına da verilerin temalara uygunluğu ve analiz sonuçlarına yönelik görüşleri için başvurulmuştur. Uzman görüşü alınarak araştırmacının amacına uygun olarak hazırlanmış öğretmen görüşme formlarında yedi soru, öğrenci görüşme formlarında dört soru, gözlem formlarında ise on bir soru bulunmaktadır. Öğretmen görüşme formlarındaki sorular öğretim programına, öğrenme ve yenilenme becerilerine, bilgi medya ve teknoloji becerilerine, yaşam ve kariyer becerilerine yöneliktir. Öğrenci görüşme formlarındaki ve gözlem formlarındaki sorular, öğrenme ve yenilenme becerilerine, bilgi medya ve teknoloji becerilerine, yaşam ve kariyer becerilerine yöneliktir. Veri toplama tekniği olarak doküman incelemesinden yararlanılmıştır. Doküman incelemesinin seçilme sebebi, araştırma amacıyla ilgili yazılı materyallerin incelenmek istenmesidir. Araştırma dokümanları Türk Dili ve Edebiyatı Öğretim Programı (9. sınıflar), Ortaöğretim 9. Sınıf Türk Dili ve Edebiyatı ders kitabı metinleri ve etkinlikleri, öğretmen ve öğrenci görüşme formları ile araştırmacı gözlem formlarıdır. Bu dokümanlar incelenirken eldeki verilerden hareketle bir sentezde bulunulmaya çalışılmıştır.

Verilerin Analizi

Araştırma verileri, betimsel analiz tekniği kullanılarak çözümlenmiştir. Betimsel analizin kullanılma sebebi, temaların önceden belirli olmasıdır. Bu temalar, araştırma amaçları doğrultusunda 21. yüzyıl becerileri olarak alınmıştır. 21. yüzyıl becerileri, üç ana başlık ve on bir alt başlıktan oluşmaktadır. Veriler, alt başlıklara göre analiz edilmiştir. Tema olarak kabul edilen bu başlıklar Tablo 1’de görüldüğü şekildedir:

Tablo 1. 21. Yüzyıl Becerileri

Ana Beceriler	Öğrenme ve Yenilenme Becerileri	Bilgi, Medya ve Teknoloji Becerileri	Yaşam ve Kariyer Becerileri
Alt Becerileri	Yaratıcılık ve Yenilenme Eleştirel Düşünme Problem Çözme İletişim ve İş birliği	Bilgi Okuryazarlığı Medya Okuryazarlığı Bilgi ve İletişim Teknolojileri (BİT) Okuryazarlığı	Esneklik ve Uyum Girişimcilik ve Öz Yönetim Sosyal ve Kültürlerarası Beceriler Üretkenlik ve Hesap Verebilirlik Liderlik ve Sorumluluk

Araştırmanın güvenilirliği için araştırma sürecinde alan uzmanı kişilerden yardım alınmıştır ve bir alan uzmanından analiz sonuçlarını değerlendirmesi istenmiştir.

Bulgular

9. Sınıf Türk Dili ve Edebiyatı Kitabındaki Metinlerde 21. Yüzyıl Becerilerinin Yerine Yönelik Bulgular

Bu bölümde 9. Sınıf Türk Dili ve Edebiyatı ders kitabındaki metinlerden elde edilen veriler raporlaştırılmıştır. Bu raporda ilgili metinlerle 21. yüzyıl becerilerinin ilişkisine yönelik bulgulara yer verilmiş ve bu bulgular yorumlanmıştır. Tablo 3' te metinler ve 21. yüzyıl becerilerinin ilişkisi gösterilmiştir.

Tablo 2. 9. Sınıf Türk Dili ve Edebiyatı Ders Kitabındaki Metinlerde 21. Yüzyıl Becerileri

21. Yüzyıl Becerileri	Metinler	f
Bilgi Okuryazarlığı	Edebiyat, Edebiyatın Bilimle İlişkisi, Metin, Cahit Sıtkı Tarancı, Enverî, Mektup 1, Mektup 2, Günlük 2	9
Eleştirel Düşünme ve Problem Çözme	Son Kuşlar, Kızılırmak Kıyıları, Tasa Kuşu, Şehzade ile Gulyabani, Harnâme, Şikâyetname	6
İletişim ve İş Birliği	Akıncı, Aslanla Fare, Kaynana Çiğeri, Ocak, Mektup 3	5
Bilgi ve İletişim Teknolojileri Okuryazarlığı	Kurumsal E-Posta, Kişisel E-Posta, Blog 1, Blog 2	4
Liderlik ve Sorumluluk	Yaprak Dökümü, Küçük Ağa, Kösem Sultan	3
Esneklik ve Uyum	Zincir, Yayla Dumanı, Kaldırımlar	3
Üretkenlik ve Hesap Verebilirlik	Günlük 1	1
Yaratıcılık ve Yenilenme	Yaşamaya Dair	1
Sosyal ve Kültürlerarası Beceriler	Cenevre	1
Girişimcilik ve Öz Yönetim		0
Medya Okuryazarlığı		0

Tablo 2’de görüldüğü üzere 9. Sınıf Türk Dili ve Edebiyatı ders kitabındaki metinlerin en çok ilişkili olduğu beceri bilgi okuryazarlığıdır. 9. Sınıf Türk Dili ve Edebiyatı ders kitabında bilgi okuryazarlığı ile ilgili toplam yedi metne rastlanmıştır. Bu metinler; “Edebiyat, Edebiyatın Bilimle İlişkisi, Metin, Cahit Sıtkı Tarancı, Enverî, Mektup 1, Mektup 2, Günlük 2”dir. Bu becerilerle ilgili metinler ve bunların ne yönden bu becerilere hizmet ettiği şöyle gösterilebilir.

9. Sınıf Türk Dili ve Edebiyatı ders kitabının bilgi okuryazarlığı becerisiyle ilişkili olan ilk metin “Edebiyat” tır. Ders kitabında 1. ünitenin giriş kısmında yer alır. Bilgi vermek amacıyla yazılan metinde edebiyat kelimesinin kökeni ve terim anlamından bahsedilmiş, edebiyatın doğuşu, dille olan ilişkisi açıklanmış ve edebiyatın farklı tanımları yapılmıştır. Metin, edebiyat hakkında okurları bilgilendirdiği için bilgi okuryazarlığı becerisiyle ilişkilendirilmiştir.

Bilgi okuryazarlığı becerilerini içeren ikinci metin “Edebiyatın Bilimle İlişkisi” metnidir. Öğretici metin olarak nitelendirilebilecek metinde, edebiyatın bilimle olan ilişkisi anlatılmıştır. Metin bilim ve edebiyatın karşılıklı ilişkisi hakkında bilgi verdiği için bilgi okuryazarlığı becerisi kısmında ele alınmıştır.

Prof. Dr. Şerif Aktaş tarafından yazılan “Şiir Tahlili” kitabından alınan “Metin” isimli parça da bilgi okuryazarlığı becerilerine dâhil edilmiştir. Parçada metinlere niçin ihtiyaç duyulduğu, metinlerin işlevleri ve yazılış amaçları bilgisi verildiği için metin bilgi okuryazarlığı becerisiyle ilişkilendirilmiştir.

9. Sınıf Türk Dili ve Edebiyatı ders kitabında bilgi okuryazarlığı becerileriyle ilişkili olan diğer metin “Cahit Sıtkı Tarancı” dır. Metin baştan sona Cahit Sıtkı hakkında okuyucuyu bilgilendirdiği için bilgi okuryazarlığı becerisine dâhil edilmiştir.

Tablo 2’de görüldüğü gibi 9. Sınıf Türk Dili ve Edebiyatı ders kitabındaki metinlerin ilişkili olduğu becerilerden diğeri üretkenlik ve hesap verebilirliktir. 9. Sınıf Türk Dili ve Edebiyatı ders kitabında üretkenlik ve hesap verebilirlik ile ilgili bir metne rastlanmıştır. Bu metin “Günlük 1” dir. Metinlerde yazar sorumluluk duygusuyla toplumsal hayatta yanlış giden konular üzerine düşüncelerini dile getirmiştir. Bunun için metinler üretkenlik ve hesap verebilirlik becerileriyle ilişkilendirilmiştir.

Tablo 2’de görüldüğü üzere 9. Sınıf Türk Dili ve Edebiyatı ders kitabındaki metinlerin ilişkili olduğu becerilerden diğeri ise yaratıcılık ve yenilenmedir. 9. Sınıf Türk Dili ve Edebiyatı ders kitabında yaratıcılık ve yenilenme ile ilgili bir metne rastlanmıştır. Bu metin “Yaşamaya Dair” metnidir. Metinde şair yaşama diğeri insanlardan farklı bir bakış açısı ile yaklaşmıştır. Bir karşılık bekleyerek yaşamaya karşı çıkmış, yeni bir düşünce ileri sürmüştür. Yenilenme fikrine yaptığı tekrarlarla da okuyucuyu bu fikre ortak etmeye çalışmıştır. Bu açılardan metin yaratıcılık ve yenilenme becerileriyle ilişkilendirilmiştir.

Tablo 2’de görüldüğü üzere 9. Sınıf Türk Dili ve Edebiyatı ders kitabındaki metinlerin ilişkili olduğu becerilerden sonuncusu sosyal ve kültürlerarası becerilerdir. Bu

beceriyle ilgili bir metne rastlanmıştır. Bu metin “Cenevre” dir. Metin Abidin Dino’nun Cenevre’de geçirdiği günlerini anlattığı bir otobiyografidir. Farklı bir kültür hakkında bilgi verildiği için metin sosyal ve kültürlerarası becerilerle ilişkilendirilmiştir.

9. Sınıf Türk Dili ve Edebiyatı Kitabındaki Etkinliklerde 21. Yüzyıl Becerilerinin Yerine Yönelik Bulgular

Bu bölümde 9. Sınıf Türk Dili ve Edebiyatı ders kitabındaki etkinliklerden elde edilen veriler raporlaştırılmıştır. Bu raporda ilgili etkinliklerle 21. yüzyıl becerilerinin ilişkisine yönelik bulgulara yer verilmiş ve bu bulgular yorumlanmıştır. Tablo 3’ te etkinlikler ve 21. yüzyıl becerilerinin ilişkisi gösterilmiştir.

Tablo 3. 9. Sınıf Türk Dili ve Edebiyatı Ders Kitabındaki Etkinliklerde 21. Yüzyıl Becerileri

21. Yüzyıl Becerileri	Etkinlikler	f
Bilgi Okuryazarlığı	Metin, Metin 1b, Zincir 1a, 1b, Son Kuşlar 1c, Yayla Dumanı 1a, 2a, 2b, Kaldırımlar 1a, 1b, 2a, 2b, 3a, 3b, 4a, 5a, 5b, 6a, 7a, 8a, 8b, Yaşamaya Dair 1a, 1b, 2a, 2b, 3a, 4a, 4b, 5a, Yaprak Dökümü 1a, Küçük Ağa 1a, 2a, 2b, Kösem Sultan 1a, 1b, Kaynana Ciğeri 1a, 1b, Ocak 1a, Enveri 1	41
Eleştirel Düşünme ve Problem Çözme	Zincir 2a, 2b, Son Kuşlar 1a, 1b, 3b, 4a, 4b, Yayla Dumanı 1b, Kaldırımlar 4b, 6b, Yaşamaya Dair 3b, Yaprak Dökümü 1b, Küçük Ağa 1b, 3b, Ocak 1b, 2b, Enveri 2, Mektup 3 2.	18
Esneklik ve Uyum	Son Kuşlar 3a, Son Kuşlar 5, Kaldırımlar 7b, Küçük Ağa 4, 5, Mektup3 1, Blog2.	7
Yaratıcılık ve Yenilenme	Metin 1a, Yaşamaya Dair 5b, Küçük Ağa 3a, Ocak 2a	4
Sosyal ve Kültürlerarası Beceriler	Son Kuşlar 2a, 2b	2
Bilgi ve İletişim Teknolojileri Okuryazarlığı	Son Kuşlar 6	1
Medya Okuryazarlığı		0
Üretkenlik ve Hesap Verebilirlik		0
İletişim ve İş birliği		0
Girişimcilik ve Öz Yönetim		0
Liderlik ve Sorumluluk		0

Tablo 3’ te görüldüğü üzere 21. yüzyıl becerileriyle ilişkili etkinliklerde büyük bir farkla sıklık değeri en yüksek olan beceri bilgi okuryazarlığıdır ($f=41$). 9. Sınıf Türk Dili ve Edebiyatı ders kitabında bilgi okuryazarlığı becerileriyle ilişkili kırk bir etkinliğe rastlanmıştır. Bu etkinlikler: “Metin, Metin 1b, Metin 2a, 2b, Zincir 1a, 1b, Son Kuşlar

1c, Yayla Dumanı 1a, 2a, 2b, Kaldırımlar 1a, 1b, 2a, 2b, 3a, 3b, 4a, 5a, 5b, 6a, 7a, 8a, 8b, Yaşamaya Dair 1a, 1b, 2a, 2b, 3a, 4a, 4b, 5a, Yaprak Dökümü 1a, Küçük Ağa 1a, 2a, 2b, Kösem Sultan 1a, 1b, Kaynana Çiğeri 1a, 1b, Ocak 1a, Enverî 1" dir.

Tablo 3' te görüldüğü üzere 21. yüzyıl becerileriyle ilişkili etkinliklerde sıklık değeri bilgi okuryazarlığından sonra en yüksek olan beceri eleştirel düşünme ve problem çözmedir ($f=18$). 9. Sınıf Türk Dili ve Edebiyatı ders kitabında eleştirel düşünme ve problem çözme becerileriyle ilişkili on sekiz etkinliğe rastlanmıştır. Bu etkinlikler: "Zincir 2a, 2b, Son Kuşlar 1a, 1b, 3b, 4a,4b, Yayla Dumanı 1b, Kaldırımlar 4b, 6b, Yaşamaya Dair 3b, Yaprak Dökümü 1b, Küçük Ağa 1b, 3b, Ocak 1b, 2b, Enverî 2, Mektup 3 2" dir.

Tablo 3' ten de anlaşılacağı üzere 21. yüzyıl becerileriyle ilişkili etkinliklerde sıklık değeri eleştirel düşünme ve problem çözme becerisinden sonra en yüksek olan beceri esneklik ve uyum becerileridir ($f=7$).9. Sınıf Türk Dili ve Edebiyatı ders kitabında esneklik ve uyumlu ilgili yedi etkinliğe rastlanmıştır. Bu etkinlikler: "Son Kuşlar 3a, Son Kuşlar 1, Kaldırımlar 7b, Küçük Ağa 4 ve 5, Mektup 3 1, Blog 2" dir.

Tablo 3'te görüldüğü gibi 21. yüzyıl becerileriyle ilişkili etkinliklerde sıklık değeri esneklik ve uyum becerisinden sonra en yüksek olan beceri yaratıcılık ve yenilenmedir ($f=4$). 9. Sınıf Türk Dili ve Edebiyatı ders kitabında yaratıcılık ve yenilenme becerileriyle ilişkili dört etkinliğe rastlanmıştır. Bu etkinlikler: "Metin 1a, Yaşamaya Dair 5b, Küçük Ağa 3a, Ocak 2a" dır.

Metin 1a etkinliği öğrencilerin seçeceği herhangi bir konuda iletişim örneği kurgulamalarına yönelik bir uygulama olduğu için, etkinlik yaratıcılık ve yenilenme becerileriyle ilişkilendirilmiştir.

Yaşamaya Dair 5b etkinliğinde örnek şiirler verilmiştir. Bu örnek şiirlerde geçen imgelerin öğrencilerde çağrıştırdığı anlamlar belirlenmeye çalışıldığı için etkinlik yaratıcılık ve yenilenme becerileri kısmında değerlendirilmiştir.

Küçük Ağa 3a etkinliğinde öğrencilerden okudukları bir roman kesitinin bakış açısı ve anlatıcısını değiştirerek yeniden yazmaları istendiği için etkinlik yaratıcılık ve yenilenme becerileriyle ilişkilendirilmiştir.

Ocak 2a etkinliğinde öğrencilerden kısa bir oyun yazıp sınıfta sergilemeleri istendiği için etkinlik yaratıcılık ve yenilenme becerileri kısmına dâhil edilmiştir.

Tablo 3'te görüldüğü üzere 21. yüzyıl becerileriyle ilişkili etkinliklerde sıklık değeri yaratıcılık ve yenilenme becerisinden sonra gelen beceri sosyal ve kültürlerarası becerilerdir ($f=2$). 9. Sınıf Türk Dili ve Edebiyatı ders kitabında sosyal ve kültürlerarası becerilerle ilgili iki etkinliğe rastlanmıştır. Bu etkinlikler: "Son Kuşlar 2a, 3b" dir.

Son Kuşlar 2a, 2b etkinlikleri verilen bir metinde sosyal ve kültürlerarası öğeleri belirlemeye yönelik olduğu için etkinlikler sosyal ve kültürlerarası becerilerle ilişkilendirilmiştir.

Tablo 3'te belirtildiği gibi 21. yüzyıl becerileriyle ilişkili etkinliklerin sıklık değeri en az olan beceri bilgi ve iletişim teknolojileri okuryazarlığıdır ($f=1$). Ders kitabında bu beceriyle ilgili bir etkinliğe rastlanmıştır. Bu etkinlik "Son Kuşlar 6" dır.

Son Kuşlar 6 etkinliği öğrencileri teknolojik araçları kullanarak öğrencilere sunum çalışması yaptırmaya yönelik olduğu için etkinlik bilgi ve iletişim teknolojileri okuryazarlığı becerileriyle ilişkilendirilmiştir (2018 değişikliği).

21. Yüzyıl Becerilerinin Öğretim Sürecinde Kullanımına İlişkin Öğretmen Görüşlerine Yönelik Bulgular

Çalışmanın bu bölümünde öğretmenlerle yapılan görüşmelere dair veriler sunulmuştur. Bu veriler kodlanmış, kategoriler oluşturulmuş ve tablolar hâlinde frekans değerleriyle birlikte sunulmuştur. Tablo 5'te görüldüğü üzere öğretmen görüşlerine dair içerik analizi yer almaktadır.

Tablo 4. Öğretmen Görüşleri

Kategori	Kod	f
Yaşam ve Kariyer Becerileri (33)	Girişimcilik ve Öz Yönetim	9
	Üretkenlik ve Hesap Verebilirlik	9
	Sosyal ve Kültürlerarası Beceriler	6
	Liderlik ve Sorumluluk	5
	Esneklik ve Uyum	4
Öğrenme ve Yenilenme Becerileri (24)	Yaratıcılık ve Yenilenme	10
	Eleştirel Düşünme ve Problem Çözme	7
	İletişim ve İş Birliği	7
Bilgi, Medya ve Teknoloji Becerileri (16)	Bilgi ve İletişim Teknolojileri Okuryazarlığı	8
	Bilgi Okuryazarlığı	7
	Medya Okuryazarlığı	4
Program ve 21. Yüzyıl Becerileri İlişkisi (12)	Teknolojik Açıdan Fayda	4
	Programda Eksiklikler	3
	Farklı Alanlarda Fayda	2
	Beceri Eğitimi Açısından Fayda	1
	Bütünsel Yaklaşım Açısından Zorluk	1
	Uygulamada Yetersizlik	1
	Drama Uygulamaları Açısından Fayda	2
Kazanımlarda 21. Yüzyıl Becerileri (7)	Farklı Alanlarda Fayda	1
	Teknolojik Açıdan Fayda	1
	Öğrenci Motivasyonunun Eksikliği	1
	Programda Eksiklikler	1
	Uygulamada Yetersizlik	1
Metinlerde ve Etkinliklerde 21. Yüzyıl Becerileri (7)	Dil Bilgisi Alanında Yetersizlik	3
	Uygulama Alanında Fayda	2
	Farklı Alanlara Fayda	1
	Metinlerin Seçiminde Yetersizlik	1

Tablo 4'e göre öğretmen görüşlerinden hareketle altı farklı kategoriye ulaşılmıştır. Bu kategoriler sıklık değeri açısından şu şekilde sıralanabilir: Yaşam ve kariyer becerileri ($f=33$), öğrenme ve yenilenme becerileri ($f=24$), bilgi, medya ve teknoloji becerileri ($f=16$), program ve 21. yüzyıl becerileri ilişkisi ($f=12$), kazanımlarda 21. yüzyıl becerileri ilişkisi ($f=7$), metinlerde ve etkinliklerde 21. yüzyıl becerileri ($f=7$).

Bu kategoriler içerisinde en yüksek değere sahip girişimcilik ve öz yönetim koduna yönelik dokuz farklı görüş belirtilmiştir. Bu görüşlerden bazıları şu şekildedir:

"Ders sunumları aracılığıyla hizmet ediyor." (Ö4).

"Metin okuma, yaratıcı yazma, sunuculuk yapma, tiyatrodaki görev alma, sunum yapma gibi etkinliklerde hizmet ediyor." (Ö5).

Öğretmenler ders içerisinde gerçekleştirilen okuma ve yazma etkinlikleri, sunuculuk yapma, tiyatrodaki görev alma gibi etkinliklerin de öğrencilerin girişimcilik ve öz yönetim becerilerini arttırdığını düşünmektedir.

Öğretmenlerin bu görüşleri sınıf içi gözlemlerle şu şekilde desteklenmektedir:

"Öğrenciler küçük gruplar kurup kısa oyunlar yazdı. Grup içinde aktif olarak fikir ürettiler." (Araştırmacı, yarı yapılandırılmış gözlem formu, 25.04.2018).

"Öğrenciler kendi yazdıkları oyunları sergilediler." (Araştırmacı, yarı yapılandırılmış gözlem formu, 16.05.2018)

Yukarıda verilen araştırmacı gözlemleriyle öğretmen görüşleri tutarlılık göstermektedir. Katılımcı öğretmenlerin belirttiği gibi öğrenciler sınıf içerisinde bireysel ve grup olarak kısa oyun yazma, yazdıkları oyunu sergileme gibi çeşitli etkinliklerle aktif rol aldı. Bu etkinliklerden anlaşılacağı üzere sınıf içi uygulamaların öğrencilerin girişimcilik ve öz yönetim becerilerine katkı sağladığı gözlemlenmiştir.

Tablo 4'te kategoriler içerisinde yaşam ve kariyer becerileri ile öğrenme ve yenilenme becerileri kategorisinden sonra sıklık değeri en yüksek kategori bilgi, medya ve teknoloji becerileridir. Bilgi, medya ve teknoloji becerileri kategorisi üç farklı koddan oluşmaktadır. Bu kodlar sıklık değerine göre şu şekildedir: bilgi ve iletişim teknolojileri okuryazarlığı ($f=8$), bilgi okuryazarlığı ($f=7$), medya okuryazarlığı ($f=4$).

Bilgi, medya ve teknoloji becerileri kategorisinin sıklık değeri en yüksek ikinci kodu bilgi okuryazarlığıdır. Bilgi okuryazarlığı koduna yönelik yedi farklı görüş belirtilmiştir. Bu görüşlerden bazıları şu şekildedir:

"Metin ve yazarla ilgili bölümler yardımcı oluyor." (Ö4)

"Öğrencinin bilgiye ulaşması, yeterli düzeyde değerlendirmesi 9. sınıf yaş grubu için mümkün değil." (Ö2)

"Şu an ettiğini düşünmüyorum. Yeni müfredatla birlikte uygulamalarla bunun ileriki süreçte görülebileceğini düşünüyorum." (Ö5)

Yukarıda belirtilen görüşlerden anlaşılacağı üzere öğretmenler derslerde metin ve yazarla ilgili bölümlerin öğrencilerin bilgi okuryazarlığı becerilerini geliştireceğini düşünmektedir. Bununla birlikte “Ö2” yaş grubu itibarıyla öğrencilerin bilgiye ulaşma ve bilgiyi değerlendirebilecek yeterlilikte olmadıklarını düşünmektedir. “Ö5” ise bunun henüz bilinemeyeceği, uygulamalarla anlaşılacağı kanısındadır.

Gözlem verilerine, bu görüşler benzer bakış açısıyla şu şekilde yansımıştır:

“Derste öğretmen biyografi ve otobiyografiyi anlattı.” (Araştırmacı, yarı yapılandırılmış gözlem formu,17.05.2018)

“Biyografi, otobiyografi üzerine soru cevap şeklinde tekrar yapıldı.” (Araştırmacı, yarı yapılandırılmış gözlem formu, 27.04.2018)

“Öğrenciler tarafından sınıfta sunum yapma amacıyla tanınmış kişiler hakkında araştırma yapıldı.” (Araştırmacı, yarı yapılandırılmış gözlem formu, 04.05.2018)

Yukarıdaki araştırmacı gözlemleri öğretmen görüşleriyle kısmen tutarlılık göstermektedir. Sınıf içerisinde, okuma çalışmaları ve etkinlikler yapılmaktadır. Öğretmenlerin ders anlatımı, bilgilendirmeler, soru cevaplı ders tekrarları şeklinde yaptığı sınıf içi uygulamalar bilgi okuryazarlığı becerileri ile ilgili değil klasik öğretmen merkezli bakış açısıyla ilgilidir. Bu durum 21. yüzyıl becerilerinin tam karşılığı bir tutumdur. Bu gözlemlerden sadece 04.05.2018 tarihli gözlem bilgi okuryazarlığı ile ilgilidir. Yapılan bu çalışmalarda öğrencilerin bilgi okuryazarlığı becerilerini yerine getiremedikleri gözlemlenmiştir.

Program ve 21. yüzyıl becerileri ilişkisi kategorisinin sıklık değeri en yüksek ikinci kodu programda eksikliklerdir. Programda eksiklikler koduna yönelik üç farklı görüş belirtilmiştir. Bu görüşlerden bazıları şu şekildedir:

“Yetersiz, geliştirilmesi ve iletilmesi gerekir.” (Ö3)

“Daha önceki programlara göre daha iyi olduğunu düşünmekle birlikte yaklaşımlarda kimi eksiklikler olduğunu düşünüyorum.” (Ö6)

Verilen görüşlerden anlaşılacağı üzere öğretmenler programın 21. yüzyıl becerileriyle ilişkilendirildiğini fakat yeterli olmadığını ve programda eksiklikler olduğunu düşünmektedir. “Ö3” programın yetersiz olduğunu düşünmekle birlikte ne yönden yetersiz olduğu ile ilgili bir açıklama yapmamıştır. “Ö6” önceki programlara göre iyi olduğunu belirtmiş fakat ne yönden iyi ne yönden eksik olduğu ile ilgili görüş belirtmemiştir.

21. Yüzyıl Becerilerinin Öğretim Sürecinde Kullanımına İlişkin Öğrenci Görüşlerine Yönelik Bulgular

Çalışmanın bu bölümünde öğrencilerle yapılan görüşmelere dair veriler sunulmuştur. Bu veriler kodlanmış, kategorileri oluşturulmuş ve tablolar hâlinde frekans değerleriyle birlikte sunulmuştur. Tablo 6’ da görüldüğü üzere öğrenci görüşlerine dair içerik analizi yer almaktadır.

Tablo 5. Öğrenci Görüşleri

Kategori	Kod	f
Öğrenme ve Yenilenme Becerileri (90)	Yaratıcılık ve Yenilenme	45
	Eleştirel Düşünme ve Problem Çözme	23
	İletişim ve İş Birliği	22
Yaşam ve Kariyer Becerileri (83)	Üretkenlik ve Hesap Verebilirlik	24
	Liderlik ve Sorumluluk	16
Bilgi, Medya ve Teknoloji Becerileri (54)	Sosyal ve Kültürlerarası Beceriler	16
	Esneklik ve Uyum	14
	Girişimcilik ve Öz Yönetim	13
	Bilgi Okuryazarlığı	20
	Medya Okuryazarlığı	20
	Bilgi ve İletişim Teknolojileri Okuryazarlığı	14

Tablo 5' e göre öğrenci görüşlerinden hareketle üç farklı kategoriye ulaşılmıştır. Bu kategoriler sıklık değeri açısından şu şekilde sıralanabilir: öğrenme ve yenilenme becerileri ($f=90$), yaşam ve kariyer becerileri ($f=83$), bilgi, medya ve teknoloji becerileri ($f=54$).

Tablo 5' te kategoriler içerisinde sıklık değeri en yüksek olan öğrenme ve yenilenme becerileri kategorisi üç farklı koddan oluşmaktadır. Bu kodlar sıklık değerlerine göre şu şekildedir: yaratıcılık ve yenilenme ($f=45$), eleştirel düşünme ve problem çözme ($f=23$), iletişim ve iş birliği ($f=22$).

Bu kodlar içerisinde en yüksek değere sahip yaratıcılık ve yenilenme koduna yönelik kırk beş farklı görüş belirtilmiştir. Bu görüşler olumlu ve olumsuz olarak belirlenmiştir. Bu görüşlerden yirmi dokuzu olumludur. Olumlu yirmi dokuz görüş kendi içerisinde yeni fikirler kazanımı, yazma çalışmaları, okuma çalışmaları, sınıf içi etkinlikler şeklinde gruplanmıştır. Bu koda dair olumsuz görüşler ise on altı tanedir. Bu görüşler kendi içerisinde fikir üretilecek ortam olmaması, ders kitabındaki eksiklikler, dersle becerinin ilgili olmaması şeklinde gruplanmıştır.

Yaratıcılık ve yenilenme koduna yönelik olumsuz görüşlerden dokuzu yeni fikirler üretilememesine yöneliktir. Bu görüşlerden bazıları şu şekildedir:

“Edebiyat dersi yeni bakış açıları, yeni fikirlere hizmet etmiyor.” (Kız öğrenci 10)

“Hayır. Çünkü ezber konuları öğreniyoruz.” (Kız öğrenci 12)

“Hayır. Bana yeni ve özgün fikirler katmıyor.” (Kız öğrenci 16)

“Hayır, sadece yeni bilgiler öğretiyor. Yaratıcılıkla ilgili bir şey yapmıyor.” (Erkek öğrenci 16)

Verilen görüşlerden anlaşılacağı üzere öğrenciler Türk dili ve edebiyatı derslerinin yaratıcılık ve yenilenme becerilerine yeni fikir üretimi ortamı olmaması sebebiyle

olumsuz fikir belirtmişlerdir. Öğrenciler genel olarak ezber konuları öğrendiklerini, hep işledikleri ve bildikleri konuların işlendiğini, üretilen düşüncelerin öğretildiğini, yeni düşünceler üretmediklerini, derslerde farklı bir şeyler olmadığını savunmaktadır. “Erkek öğrenci 16” sadece yeni bilgiler öğretildiği için olumsuz görüş bildirmiştir.

Öğrencilerin bu görüşleri sınıf içi gözlemlerle şu şekilde desteklenmektedir:

“Ders içerisinde yaratıcılık ve yenilenme becerileri ile ilgili herhangi bir çalışma yapılmadı.” (Araştırmacı, yarı yapılandırılmış gözlem formu, 26.04.2018)

Tarihi verilen gözlem formuna göre öğrencilerin belirttiği görüşler tutarlılık göstermektedir. Belirtilen tarihteki etkinlikte dersin yaratıcılık ve yenilenme becerilerine hizmet etmediği gözlemlenmiştir.

Yaratıcılık ve yenilenme koduna yönelik olumsuz görüşlerden dördü ders kitabındaki eksikliklere yöneliktir. Bu görüşler şu şekildedir:

“Hayır. Kitap çok sade ve sadece metinler üzerinde çok duruluyor.” (Kız öğrenci 2)

“Kimi zaman evet fakat hizmet ettiği yön genel olarak kültür gelişimine katkı sağlıyor. Ders kitabındaki metinlerin ve soruların çoğunu kalıplaşmış olarak görüyorum.” (Kız öğrenci 5)
“Hayır, bence daha çok etkinlik ve proje olmalı.” (Erkek öğrenci 6)

“Düşünmüyorum. Çünkü kitapta hep hikâye okuyoruz, bana bir yaratıcılık katmıyor ve yeni bilgiler öğretmiyor.” (Erkek öğrenci 31)

Belirtilen görüşlerden anlaşılacağı üzere öğrenciler Türk dili ve edebiyatı dersinin yaratıcılık ve yenilenme becerilerine katkısı olmadığını düşünmektedir. “Kız öğrenci 2” ders kitabının çok sade olduğunu ve sadece metinler üzerinde durulduğunu düşünüyor. “Kız öğrenci 5” derslerin kültür gelişimine katkı sağladığını fakat kitaptaki metinlerin ve soruların kalıplaşmış olduğu görüşündedir. “Erkek öğrenci 6” derslerde yeterli etkinlik ve projenin olmaması sebebiyle olumsuz görüş belirtmiştir. “Erkek öğrenci 31” kitaptan hep hikâye okuduklarını ve yeni bilgiler öğretilmediğini bunun kendilerine yaratıcılık katmadığını düşünmektedir.

Yaratıcılık ve yenilenme koduna yönelik olumsuz görüşlerden üçü dersle becerinin ilgili olmamasına yöneliktir. Bu görüşler şu şekildedir:

“Yaratıcılık konusunda beni etkilediğini düşünmüyorum.” (Kız öğrenci 32)

“Hayır. Bir beden eğitimi dersi haftada beş saat olsa daha çok yaratıcı olurum.” (Erkek öğrenci 21)

“Yaratıcılık matematiktir. Edebiyat değildir.” (Erkek öğrenci 30)

Yukarıdaki görüşlerden anlaşılacağı üzere öğrenciler Türk dili ve edebiyatı dersleriyle yaratıcılık arasında bir bağ kuramamıştır. “Kız öğrenci 32” yaratıcılık konusunda kendisini etkilemediğini söylemiş fakat sebebini açıklamamıştır. “Erkek öğrenci 21”

yaratıcılık ve yenilenme becerisini beden eğitimi dersiyle ilişkilendirmiş ve olumsuz görüş bildirmiştir. “Erkek öğrenci 30” yaratıcılık matematiktir fikrinden dolayı olumsuz görüş bildirmiştir. Belirtilen öğrencilerin yaratıcılık ve yenilenme becerisini belirli derslerde özdeşleştirmesinden dolayı öğrencilerin bu konuda bilgi sahibi olmadığı anlaşılmaktadır.

Öğrenme ve yenilenme kategorisinin sıklık değeri en yüksek ikinci kodu eleştirel düşünme ve problem çözmedir. Eleştirel düşünme ve problem çözme koduna yönelik yirmi üç farklı görüş belirtilmiştir. Bu görüşler olumlu ve olumsuz olarak belirtilmiştir. Verilen öğrenci görüşlerinden on iki tanesi olumludur. Olumlu on iki görüş kendi içerisinde eleştiri çalışmaları, okuma çalışmaları şeklinde gruplanmıştır.

Eleştirel düşünme ve problem çözme koduna yönelik olumsuz görüşlerden dördü yeni fikirler üretilebilecek ortam olmamasına yöneliktir. Bu görüşlerden bazıları şu şekildedir:

“Kısmen çünkü kitaptaki hikâyeleri eleştiriyoruz ama gerçek hayatta pek fazla olmuyor.”
(Kız öğrenci 9)

“Hayır. Sürekli hikâye, masal, roman okuyoruz. Onlar hakkında konuşuyoruz. Zaten herkesin anlayabileceği aynı fikri yazıyorlar farklı düşünceler olmuyor.” (Kız öğrenci 25)

“Hayır, ortaokulda düşünme ve problem çözmeye yönelik daha çok çalışma yapılıyordu.”
(Erkek öğrenci 4)

Belirtilen görüşlerden anlaşılacağı üzere öğrenciler Türk dili ve edebiyatı derslerinin eleştirel düşünme ve problem çözme becerilerine yeni fikir üretilebilecek ortam olmaması sebebiyle olumsuz görüş bildirmişlerdir. “Kız öğrenci 9” eleştirdikleri hikâyelerin günlük hayatta işlerine yaramadığını belirtmiştir. “Erkek öğrenci 4” ortaokulda düşünme ve problem çözme ile ilgili daha çok çalışma yapıldığını belirtmiş fakat ne tür eksiklikler ve çalışmalar olduğu ile ilgili bilgi vermemiştir. “Kız öğrenci 25” sürekli aynı şeyler okuduklarını belirtmektedir.

Öğrencilerin bu görüşlerinin aksine gözlem verilerine var olan bu durum şu şekilde yansımıştır:

“Hazırlıklı konuşma ile ilgili yapılan sunum diğer öğrenciler tarafından irdelendi. Hazırlıklı konuşmada vurgu, tonlama istenilen şekilde miydi? Etkili bir konuşma oldu mu? Öneriler, nasıl olmalıydı vs. tartışıldı.” (Araştırmacı, yarı yapılandırılmış gözlem formu, 03.05.2018)

“Sahnelenen kısa oyunlar öğrenciler tarafından eleştirildi.” (Araştırmacı, yarı yapılandırılmış gözlem formu, 16.05.2018)

Yukarıda verilen araştırmacı gözlemleriyle öğrenci görüşleri tutarlılık göstermektedir. Belirtilen araştırmacı gözlemlerinin tümünde sınıf içinde işlenen konu çerçevesinde öğrencilerin konu hakkında fikirlerini ortaya koyup eleştiri ve tartışma yap-

tıkları gözlenmiştir. “Kız öğrenci 25” uygulama çalışması yapmadıklarını söylemekte fakat yarı yapılandırılmış gözlem formu 16.05.2018’e göre öğrencilerin sınıfta bir oyun sahnelediği ve sonrasında bu oyunun öğrenciler tarafından eleştirildiği gözlenmiştir. Bu etkinliklerle katılımcı öğrencilerin belirttikleri görüşlerin aksine Türk dili ve edebiyatı derslerinin eleştirel düşünme ve problem çözme becerilerine katkı sağladığı gözlemlenmiştir.

Tablo 5’te kategoriler içerisinde sıklık değeri öğrenme ve yenilenme becerilerinden sonra en yüksek kategori yaşam ve kariyer becerileridir. Yaşam ve kariyer becerileri kategorisi dört farklı koddan oluşmaktadır. Bu kodlar sıklık değerlerine göre şu şekildedir: üretkenlik ve hesap verebilirlik ($f=24$), liderlik ve sorumluluk ($f=16$), sosyal ve kültürlerarası beceriler ($f=16$), esneklik ve uyum ($f=14$), girişimcilik ve öz yönetim ($f=13$).

Yaşam ve kariyer becerileri kategorisinin sıklık değeri en yüksek ikinci kodu liderlik ve sorumluluktur. Liderlik ve sorumluluk koduna yönelik on altı farklı görüş belirtilmiştir. Bu görüşlerden sekizi olumludur. Olumlu sekiz görüş kendi içerisinde yönetim ve liderlik, kitaplar ve metinler, öğrencilerin kendilerine olan güveni, verilen ödevler şeklinde gruplanmıştır. Bu koda dair olumsuz görüşler ise sekiz tanedir. Bu görüşler kendi içerisinde dersin liderlikle ilgisinin olmaması, bu alanda çalışma yapılmaması şeklinde gruplanmıştır.

Liderlik ve sorumluluk koduna yönelik olumsuz görüşlerden altısı dersin liderlikle ilgili olmamasına yöneliktir. Bu görüşler şu şekildedir:

“Hayır. Çünkü lider olma için edebiyata gerek yoktur.” (Kız öğrenci 1)

“Hayır. Çünkü edebiyat dersinin liderlikle bir alakası yok.” (Kız öğrenci 26)

“Hayır. Liderlik konusuyla dersin alakası yok bence.” (Kız öğrenci 28)

Verilen görüşlerden anlaşılacağı üzere katılımcı öğrenciler Türk dili ve edebiyatı derslerinin liderlik ve sorumluluk becerilerine olan katkısının dersin liderlikle ilgili olmaması sebebiyle olumsuz görüş belirtmişlerdir. Bu açıdan öğrencilerin liderlik becerisiyle ilgili herhangi bir bilgi sahibi olmadığı anlaşılmaktadır.

Tablo 5’te kategoriler içerisinde sıklık değeri yaşam ve kariyer becerilerinden sonra en yüksek kategori bilgi, medya ve teknoloji becerileridir. Bilgi, medya ve teknoloji becerileri kategorisi üç farklı koddan oluşmaktadır. Bu kodlar sıklık değerlerine göre şu şekildedir: bilgi okuryazarlığı ($f=20$), medya okuryazarlığı ($f=20$), bilgi ve iletişim teknolojileri okuryazarlığı ($f=14$).

Bilgi, medya ve teknoloji becerileri kategorisinin sıklık değeri bilgi okuryazarlığı ve medya okuryazarlığı kodundan sonra en yüksek kod bilgi ve iletişim teknolojileri okuryazarlığıdır. Bilgi ve iletişim teknolojileri okuryazarlığı koduna yönelik on dört farklı görüş belirtilmiştir. Bu görüşlerden üçü olumludur. Bu koda dair olumsuz gö-

rüşler ise on bir tanedir. Bu görüşler kendi içerisinde dersin teknoloji ile ilgili olmaması, ders konularında teknolojinin yer almaması şeklinde gruplanmıştır.

Bilgi ve iletişim teknolojileri okuryazarlığı koduna yönelik olumsuz görüşlerden altısı dersin teknoloji ile ilgili olmaması yönündedir. Bu görüşlerden bazıları şu şekildedir:

“Hayır. Edebiyat kitaplarla tarihle ilgileniyor. Teknoloji ile bir alakası yok.” (Kız öğrenci 13)

“Hayır. Bence bilgi ve iletişim teknolojileri ile edebiyatın pek bağlantısı yok.” (Erkek öğrenci 9)

Yukarıda verilen görüşlerden anlaşılacağı üzere katılımcı öğrenciler Türk dili ve edebiyatı derslerinin bilgi ve iletişim teknolojileri okuryazarlığı becerilerine olumlu katkı yaptığını düşünmemektedir. “Kız öğrenci 13” edebiyatın kitaplarla ve tarihle ilgilendiğini teknolojiyle alakası olmadığını düşünmektedir. Belirtilen görüşlerden öğrencilerin bilgi ve iletişim teknolojileri okuryazarlığı becerileri hakkında bilgi sahibi olmadığı anlaşılmaktadır.

Öğrencilerin bu görüşlerinin aksine gözlem verilerine var olan bu durum şu şekilde yansımıştır:

“Akıllı tahtada dilekçe örnekleri okundu ve tartışıldı. Teknoloji derste aktif olarak kullanıldı.” (Araştırmacı, yarı yapılandırılmış gözlem formu, 18.05.2018)

“İletişim teknolojilerinde mektup hangi şekilde devam ediyor? E-mail mektubun yerini tuttu mu tartışıldı. E-mail örnekleri incelendi.” (Araştırmacı, yarı yapılandırılmış gözlem formu, 23.05.2018)

Yukarıda verilen araştırmacı gözlemiyle öğrenci görüşleri tutarlılık göstermemektedir. Öğrenciler genel olarak teknolojiyle Türk dili ve edebiyatı dersi arasında bir ilgi kuramamıştır. Fakat araştırmacı gözlemlerine göre derslerde teknoloji aktif olarak kullanılmaktadır. Bu etkinliklerle Türk dili ve edebiyatı derslerinin bilgi ve iletişim teknolojileri okuryazarlığı becerilerine kısmen hizmet ettiği gözlemlenmiştir. Fakat öğrencilerin aktif bir şekilde beceri boyutunda bilgi ve iletişim teknolojileri kullanımını yerine getiremedikleri gözlemlenmiştir.

Tartışma ve Sonuç

Sosyal ve Kuradayıoğlu (2018) çalışmasında programlarda hedeflenen becerilerin ders kitapları yoluyla öğrencilere aktarılabilirliğini belirtmişlerdir. 9. Sınıf Türk Dili ve Edebiyatı ders kitabındaki metinlerde en fazla yer alan 21. yüzyıl becerisi bilgi okuryazarlığıdır. Ders kitabında yer alan metinler okuyucuyu bilgilendirdiği için bilgi okuryazarlığı becerileriyle ilişkili olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Beceri boyutunda tek tek incelendiğinde metinlerin 21. yüzyıl becerilerine eşit sayıda hizmet etmediği sonucuna ulaşılmıştır. Çünkü bazı becerilerle ilgili çok sayıda metin olmasına rağmen bazı

becerilerle ilgili çok az metin bulunmakta hatta hiçbir metinle ilişkilendirilemeyen bir beceri olduğu da tespit edilmiştir.

Bulgulardan hareketle 21. yüzyıl becerilerinin etkinliklerde yer alma düzeyinin sıralı ve dengeli bir dağılım içerisinde olmadığı belirlenmiştir. Bazı becerilerle ilgili çok sayıda etkinlik olduğu hâlde bazı becerilerle ilgili çok az sayıda etkinlik olduğu hatta hiçbir beceriyle ilişkilendirilmeyen etkinliklerin olduğu da tespit edilmiştir. Örneğin bilgi okuryazarlığı ile ilgili kırk bir etkinlik yer alırken bilgi ve iletişim teknolojileri okuryazarlığı becerileriyle ilgili bir etkinlik yer almaktadır. Bununla birlikte medya okuryazarlığı, üretkenlik ve hesap verebilirlik, iletişim ve iş birliği, girişimcilik ve öz yönetim, liderlik ve sorumluluk becerileriyle ilgili hiç etkinlik yer almamaktadır.

Avcı (2018) eğitimde girişimciliğin farklılaştırılmış öğretimle olabileceğini savunmuştur. Tarhan (2018) girişimciliğin kazandırılmasında etkinliklerin etkili bir yöntem olduğunu savunmuştur. Bulgulardan hareketle öğretmenler tarafından en çok uygulanan 21. yüzyıl becerisi yaşam ve kariyer becerileridir. Yaşam ve kariyer becerileri kategorisi içerisinde en çok uygulanan 21. yüzyıl becerisinin girişimcilik ve öz yönetim olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Öğretmenlerin bu beceriyi sınıf içi etkinliklerle daha çok uygulayabildikleri belirlenmiştir. Öğretmenler tarafından orta düzeyde uygulanan 21. yüzyıl becerisi bilgi okuryazarlığıdır. Öğretmen görüşlerinden elde edilen bulgular bu sonucu gösterse de öğretmenlerin bu beceriyi etkin olarak uygulayamadığı anlaşılmıştır. Öğretmenlerin ders anlatımı, bilgilendirmeler, soru cevaplı ders tekrarları şeklinde yaptığı sınıf içi uygulamaların hepsi bilgi okuryazarlığı ile ilgili değil klasik öğretmen merkezli bakış açısıyla ilgilidir. Öğretmenler bu beceriyi uygulayabildiklerini belirtse de becerinin bilgi boyutunda kaldığı sonucuna ulaşılmıştır.

Program ve 21. yüzyıl becerileri ilişkisi kategorisinde en çok uygulama alanı olan kodlardan biri programda eksikliklerdir. Öğretmen görüşlerinden elde edilen bulgulara göre öğretmenler genel olarak programın 21. yüzyıl becerileriyle ilişkilendirildiğini fakat yeterli olmadığı ve programda eksiklikler olduğunu belirtmiştir. Ancak öğretmenlerin programın yetersizlik alanıyla ilgili herhangi bir açıklama yapmaması sebebiyle programla ilgili yeterli bilgi sahibi olmadıkları sonucuna ulaşılmıştır.

Karaca (2017) yaratıcı zıt düşünce uygulamaları ile öğretimin öğrencilerin yaratıcılık ve problem çözüme becerilerini olumlu olarak değiştirdiğini savunmuştur. Araştırma bulgularından hareketle sınıf içi yapılan etkinliklerin öğrencilerin yaratıcılık ve yenilenme becerilerine katkı sağladığı sonucuna ulaşılmıştır. Öğrencilerin bir kısmının Türk dili ve edebiyatı derslerinin yaratıcılık ve yenilenme becerilerine katkısı olmadığı görüşünde olduğu belirlenmiştir. Öğrencilerin Türk dili ve edebiyatı derslerinin, fikir üretilen ortam olmaması, ders kitabındaki eksiklikler, dersle becerinin ilgili olmaması gibi sebeplerle yaratıcılık ve yenilenme becerilerine katkı sağlamadığı düşünülmektedir. Bazı öğrencilerin dersle beceriyi örtüştürememesinden öğrencilerin bu beceri ile ilgili bilgi sahibi olmadıkları sonucuna ulaşılmıştır.

Bulgulardan yola çıkılarak öğrenciler tarafından orta düzeyde uygulandığı düşünülen 21. yüzyıl becerisi eleştirel düşünme ve problem çözmedir. Öğrencilerin bu beceriyi eleştirel çalışmalarını ve okuma çalışmalarını ile daha çok uygulayabildikleri sonucuna varılmıştır. Öğrencilerin bir kısmının Türk dili ve edebiyatı derslerinin eleştirel düşünme ve problem çözme becerilerine katkısı olmadığı görüşünde olduğu belirlenmiştir. Öğrenciler, yeni fikir üretilebilecek ortam olmaması, dersin problem çözme becerisiyle ilgili olmaması ve olumsuz öğretmen tutumu gibi sebeplerle olumsuz görüş belirttiği tespit edilmiştir. Gözlem bulgularından hareketle öğrencilerin bu beceri ile ilgili yeterli bilgi sahibi olmadığı sonucuna ulaşılmıştır.

Bulgulardan hareketle öğrencilerin bazılarının Türk dili ve edebiyatı derslerinin liderlik ve sorumluluk becerilerine katkısı olmadığı görüşünde olduğu belirlenmiştir. Öğrencilerin Türk dili ve edebiyatı derslerinin dersle becerinin ilgili olmaması ve bu alanda çalışma yapılmaması gibi sebeplerle liderlik ve sorumluluk becerilerine katkı sağlamadığı düşüncesinde olduğu belirlenmiştir. Gözlem bulgularından hareketle öğrencilerin sınıfta liderlik becerilerini geliştirmeye yönelik etkinlikler yapıldığı belirlenmiştir. Dersle liderlik ve sorumluluk becerileri arasında bir ilgi kuramayan öğrencilerin bu becerilerle ilgili bilgi sahibi olmadığı anlaşılmıştır.

Bulgular göz önünde bulundurularak öğrenciler tarafından düşük düzeyde uygulandığı düşünülen 21. yüzyıl becerisi, bilgi ve iletişim teknolojileri okuryazarlığıdır. Öğrenciler dersin teknoloji ile ilgili olmaması ve ders konularında teknolojinin yer almaması gibi sebeplerle Türk dili ve edebiyatı derslerinin bu becerilere katkısı olmadığı görüşündedir. Gözlem bulgularından yola çıkılarak derslerde teknoloji kullanımına yer verildiği fakat öğrencilerin beceri boyutunda bilgi ve iletişim teknolojileri kullanımını yerine getiremedikleri sonucuna ulaşılmıştır.

Öneriler

Araştırmanın bulgu ve sonuçlarından yola çıkılarak şu önerilerde bulunulabilir:

9. Sınıf Türk Dili ve Edebiyatı ders kitabında bilgi okuryazarlığıyla ilgili çok sayıda metin yer alırken medya okuryazarlığı ile girişimcilik ve öz yönetim becerileriyle ilgili hiç metne rastlanmamıştır. Becerilerin metinlerde de dengeli bir şekilde dağılması gerekmektedir. Bu açıdan ders kitapları bu becerilere göre düzenlenebilir.

Ders kitabında yer alan etkinliklerde bilgi okuryazarlığı ile ilgili çok sayıda etkinliğe yer verilmiştir. Buna karşılık medya okuryazarlığı, üretkenlik ve hesap verebilirlik, iletişim ve iş birliği, girişimcilik ve öz yönetim, liderlik ve sorumluluk becerilerine yönelik hiçbir etkinliğe rastlanmamıştır. Becerilerin hangi oranda nasıl dağılacağı ile ilgili ders kitaplarında net bir ayırım olmalıdır. Bunun için ders kitapları bu becerilere göre yeniden düzenlenebilir.

Araştırma bulgularından hareketle öğretmenlerin bilgi ve iletişim teknolojileri okuryazarlığı becerisini öğretim sürecinde yerine getirmede sorunlar yaşadığı belir-

lenmiştir. Bu açıdan öğretmenlerin bu becerileri etkili bir şekilde gerçekleştirebilmesi için hizmet içi eğitimlere ihtiyaç duyduğu anlaşılmıştır. Araştırma bulgularından yola çıkılarak öğretmenlerin program hakkında yeterli bilgi sahibi olmadıkları ve bunu öğretim sürecine tam olarak yansıtamadıkları sonucuna ulaşılmıştır. Bu açıdan da öğretmenler öğretim programını etkili bir şekilde uygulayabilmesi için hizmet içi eğitimlere alınabilir.

Araştırma bulgularından hareketle öğrencilerin yaratıcılık ve yenilenme, eleştirel düşünme ve problem çözüme, liderlik ve sorumluluk, bilgi ve iletişim teknolojileri okuryazarlığı becerileriyle ilgili bilgi sahibi olmadığı, bunun için Türk dili ve edebiyatı dersi ile bu beceriler arasında ilgi kuramadığı belirlenmiştir. Öğrencilere bu becerilerle ilgili bilgilendirme yapılabilir.

Kaynakça

- AVCI, Ö. (2018). Farklılaştırılmış öğretim uygulamalarının öğrencilerin girişimcilik becerisi ve akademik başarısı üzerine etkisi (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Kırıkkale Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Kırıkkale.
- BOZKIRLI, K.Ç. ve Er, O. (2018). *Türk Dili ve Edebiyatı Öğretim Programı'nın uygulanabilirliğinin öğretmen görüşlerine göre incelenmesi*. Uluslararası Türkçe Edebiyat Kültür Eğitim Dergisi, Sayı: 7/3, S. 1931-1946.
- CEMİLOĞLU, M. (2018). *2017 Tarihli Türk Dili ve Edebiyatı Dersi Öğretim Programı'na eleştirel yaklaşım*. Uludağ Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi 31, 279-298.
- ÇEVİRME, H. (2018). *Türk Dili ve Edebiyatı Dersi Öğretim Programı'nın kültürel işlevi*. Turkish Studies Current Debates in Social Sciences (CUDES-2018) Volume 13/23, Summer 2018, p. 37-52 DOI Number: <http://dx.doi.org/10.7827/TurkishStudies.14273> ISSN: 1308-2140, ANKARA-TURKEY.
- DEDE, C. (2010). *Comparing Frame works for 21st century skills*. In J. Bellanca& R. Brandt (Eds.), 21st century skills (pp. 51-76). Bloomington, In: Solution Tree Press.
- ERDEN, M. (1993). *Eğitimde program değerlendirme*. Pegem Yayıncılık.
- ESKİMEN, A.D. (2018). *2018 yılı Türk Dili ve Edebiyatı Dersi Öğretim Programı ve 9.-10. Sınıf Türk Dili ve Edebiyatı ders kitaplarında yer alan değerler*. International Journal of Social Science Doi Number: <http://dx.doi.org/10.9761/JASSS7549> Number: 66, p. 51-67.
- GELİŞLİ, Y. ve Doğan, E. (2020). *Türk Dili ve Edebiyatı Ortaöğretim Programı'na 21. yüzyıl becerilerinin yansımaları*. TURAN Stratejik Araştırmalar Merkezi, vol. 12, no.47, pp. 58-69.
- GLESNE, C. (2013). *Nitel araştırmaya giriş* (A. Ersoy ve P. Yalçınoğlu Çeviri ed.). Ani Yayıncılık.

- GÖKSÜN, D. O. (2016). Öğretmen adaylarının 21. yy. öğrenen becerileri ve 21. yy öğreten becerileri arasındaki ilişki (Yayımlanmamış doktora tezi), Anadolu Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Eskişehir.
- HOTAMAN, D. (2019). Ekonomik açıdan 21. yüzyıl becerileri. Tuğluk, M.N. (Ed.), *Eğitimde ve endüstride 21. yüzyıl becerileri* (269-292). Pegem Akademi.
- KARACA, T. (2017).Fen öğretiminde yaratıcı zıt düşünme tekniğinin kullanılmasının ortaokul 7.sınıf öğrencilerinin yaratıcılık ve problem çözme becerileri üzerine etkisi(Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Bülent Ecevit Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Zonguldak.
- KARACAOĞLU, Ö.C. ve Acar, E. (2010). *Yenilenen programlarının uygulanmasında öğretmenlerin karşılaştığı sorunlar*. Yüzüncü Yıl Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, *Cilt: 7, Sayı: 1*, 45-58.
- KOTLUK, N. Ve Kocakaya, S. (2015). *21. yüzyıl becerilerinin gelişiminde dijital öyküler: ortaöğretim öğrencilerinin görüşlerinin incelenmesi*. Eğitim ve Öğretim Araştırmaları Dergisi, *4 (2)*, 354-363.
- MAYRING, F. (2011). *Nitel sosyal araştırmaya giriş*. (Çev. Adnan Gümüş ve M. Seza Durgun). Bilgesu Yayınları.
- MEB (2017). Ortaöğretim Türk Dili ve Edebiyatı Dersi Öğretim Programı.
- MEB (2018). Ortaöğretim Türk Dili ve Edebiyatı Dersi Öğretim Programı(9,10,11 ve12. Sınıflar).
- MEB (2017). *Ortaöğretim Türk Dili ve Edebiyatı Ders Kitabı (9. Sınıflar)*. Talim Terbiye Kurulu: Ankara
- MERRIAM, S. B. (2013). *Nitel araştırma desen ve uygulama için bir rehber* (Çev. S. Turan). Nobel Yayıncılık.
- SOYSAL, T. ve Kurudayıoğlu, M. (2018). *Millî Eğitim Bakanlığı 9. Sınıf Türk Dili ve Edebiyatı ders kitabının 2017 programındaki yeterlilikler ve beceriler açısından incelenmesi*. Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, *Sayı: 48*, s. 238-254.
- ÖZÇELİK, A. D. Ö. ve Eke, K. (2019). 21. yüzyıl öğretmenlerinde sosyal beceriler. Tuğluk, M.N. (Ed.), *Eğitimde ve endüstride 21. Yüzyıl becerileri* (225-248). Pegem Akademi.
- THE PARTNERSHIP for 21st Century Learning (2006). 10.02.2019 tarihinde <http://www.p21.org/> adresinden erişildi.
- TTKB, (2017). Müfredatta yenilik ve değişiklik çalışmalarımız üzerine. Ankara. (Bu doküman 18 Temmuz 2017 tarihinde Millî Eğitim Bakanlığı tarafından yapılan basın toplantısı için hazırlanmıştır.)

Ortaöğretim Türk Dili ve Edebiyatı Dersinin 21. Yüzyıl Becerileri Açısından İncelenmesi

- TARHAN, M. (2018). Sosyal Bilgiler dersinde girişimcilik becerisinin kazandırılması üzerine bir eylem araştırılması (Yayımlanmamış doktora tezi). Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Bolu.
- TOPÇU, M.S. ve Çiftçi, A. (2019). 21. Yüzyıl becerileri ve STEM. Tuğluk M.N. (Ed.), Eğitimde ve endüstride 21. yüzyıl becerileri (95-114). Pegem Akademi.
- YILDIRIM, A. Ve Şimşek, H. (2013). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri* (9. Bsk.). Seçkin Yayıncılık.
- YİN, R. K. (2009). *Case studyresearch: design and methods* (4th ed.). Thousand Oaks, CA: Sage.